

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS INFRASTRUKTŪROS OBJEKTŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESUOSE IŠVADOJE PATEIKTŲ REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

Informacija apie pasiūlymų įgyvendinimą pateikta:

- Kauno miesto savivaldybės administracijos 2023 m. lapkričio 14 d., raštu Nr. (33.195 E) R-2987 (5-01-13267). Informacija paskelbta:

<http://www.kaunas.lt/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analize-ir-pasireiskimo-tikimybe-2/>

Eil. Nr.	Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas	Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą	Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas
1. Kritinės antikorupcinės pastabos			
1.1.	Nėra aišku kaip yra nustatomos ir (ar) kuo yra grindžiamos Savivaldybės pirkimų planuose nurodomos pirkimų vertės, nes Savivaldybėje nėra reglamentuota pirkimų planuose nurodomos pirkimų vertės nustatymo procedūra.		
1.2.	Neužtikrinamas viešųjų pirkimų planavimo skaidrumas ir atsparumas šališkų sprendimų priėmimui, nes beveik pusė Savivaldybėje atliekamų pirkimų nėra įtraukiami į metinį Savivaldybės pirkimų planą.		
1.3.	Egzistuoja galimybė infrastruktūros objektų viešuosius pirkimus vykdyti neatlikus rinkos tyrimo procedūros, nes Savivaldybėje yra nepakankamai reglamentuota rinkos tyrimo vykdymo ir dokumentavimo procedūra, o jos faktinio vykdymo atitiktį nustatytam reglamentavimui turinti užtikrinti vidaus kontrolė yra nepakankama ar neefektyvi.		
1.4.	Neužtikrinamas pirkimo iniciavimo rašte nurodomos planuojamos pirkimo vertės objektyvumas ir nustatymo skaidrumas, nes Savivaldybės viešųjų pirkimų reglamentavimas nustato nepakankamai detalių ir aiškų prieš pirkimą atliekamos pirkimo objekto planuojamos pirkimo vertės nustatymo procedūros vykdymą.		
1.5.	Per didelė pirkimo iniciatoriaus diskrecija nustatant (pagrindžiant) planuojamą infrastruktūros objektų, kuriems privalomas techninis projektas, pirkimo vertę, nes praktikoje Savivaldybės planuojamą infrastruktūros objektų pirkimų vertę apibrėžianti statinio statybos skaičiuojamoji kaina yra nepatvirtinama Savivaldybės tvarkomuoju dokumentu, o dėl nenustatytos infrastruktūros objektų planuojamos pirkimo vertės nustatymo (pagrindimo) statybos skaičiuojamąją kainą procedūros, pirkimo iniciatoriai įgyja teisę priimti vienasmenius sprendimus dėl maksimalios perkamo objekto vertės nustatymo būdo pasirinkimo.		
1.6.	Neidentifikuojami galimi konkurenciją ribojantys susitarimai tarp pirkimo dalyvių, nes nustatyta atvejų, kai Savivaldybei, vykdant infrastruktūros objektų viešuosius pirkimus teikėjai pateikia pasiūlymus, kurių kainos ženkliai viršija Savivaldybės nustatytą pirkimo kainą ir dėl to pirkimas neįvyksta, o Savivaldybei paskelbus pirkimą iš naujo ir nustačius didesnę jo kainą, tie patys tiekėjai pateikia pasiūlymus, kurių kaina yra mažesnė nei prieš tai to paties objekto pirkime pateikto, tačiau Savivaldybė nesiima priemonių identifikuoti galimų draudžiamų susitarimų tarp viešųjų pirkimų dalyvių ir taip neužtikrina efektyvios konkurencijos.		
1.7.	Visi su sutarčių keitimais dėl keičiamų kiekių (apimčių) susiję sprendimai yra sukoncentruojami „vieno asmens rankose“, nes praktikoje vienas asmuo priima visus sprendimus susijusius su papildomais susitarimais dėl keičiamų darbų kiekių (apimčių), kuriais atsisakoma atlikti dalį sutartyje numatytų darbų ir (ar) atlikti papildomus, sutartyje nenumatytus darbus ir (ar) atlikti sutartyje numatytų darbų kiekius viršijančius papildomus darbus ir kurie sudaro ženkliai sumas ir yra sudaromi didžioje dalyje Savivaldybės infrastruktūros objektų statybos / rekonstrukcijos / kapitalinio remonto darbų sutarčių, o jo sprendimai gali būti šališki dėl Savivaldybės infrastruktūros objektų statybos / rekonstrukcijos / kapitalinio		

	remonto darbų pirkimo sutartyse įtvirtintų sutarčių keitimo dėl keičiamų kiekių (apimčių) nuostatų, kurios sudaro sąlygas nevienareikšmiškam jų taikymui ir šališkų sprendimų priėmimui.		
	<i>Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas</i>	<i>Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą</i>	<i>Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas</i>
1.1.	Reglamentuoti į Savivaldybės pirkimų planą įtraukiamų pirkimų vertės nustatymo procedūrą.	<p>2023-03-02 Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo Nr. A-764 „Dėl Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. A-4437 „Dėl Kauno miesto savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Įsakymas) 1.4.20 p. buvo pakeistas Kauno miesto savivaldybės administracijos viešųjų pirkimų organizavimo ir kontrolės tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 25 punktą ir jis išdėstytas taip: „25. KMSA pirkimo iniciatorius (PPO pirkimo iniciatorius) pirkimus ateinantiems kalendoriniams metams planuoti pradeda kiekvienų metų ketvirtą ketvirtį.</p> <p>Jeigu pirkimo sutarties vertė perkant prekes ir (ar) paslaugas yra 58 000 Eur (penkiasdešimt aštuoni tūkstančiai eurų) be PVM arba didesnė, o perkant darbus – 145 000 Eur (vienas šimtas keturiasdešimt penki tūkstančiai eurų) be PVM arba didesnė, pirkimo iniciatorius privalo pateikti planuojamo pirkimo lėšų dydžio pagrindimą, kuriame būtų nurodyta, kokiais šaltiniais remiantis (vieši duomenys internete (su ekrano kopijomis), tiekėjų apklausos duomenys (nurodant, kokie tiekėjai apklausti), techniniame projekte nurodyta statinio statybos skaičiuojamoji darbų kaina, ankstesnių sutarčių kainų aktualūs duomenys (nurodant sutarčių datas ir numerius) ir pan.) buvo nustatytas pirkimo lėšų dydis. Pagrindimas turi būti pateiktas pildant paraišką VIPIS (dalyje „Pastabos“ arba pridedamas kaip paraiškos priedas).</p> <p>KMSA pirkimo iniciatorius suderina kiekvieno planuojamo pirkimo lėšų dydį ir šaltinius su KMSA Strateginio planavimo, analizės ir programų valdymo skyriumi.</p> <p>PPO pirkimo iniciatorius suderina kiekvieno planuojamo pirkimo lėšų dydį ir šaltinius su PPO vadovu ar kitu jo paskirtu atsakingu asmeniu, taip pat su KMSA padalinio, kuruojančio atitinkamą PPO, vadovu ar kitu jo paskirtu atsakingu asmeniu.</p> <p>KMSA pirkimo iniciatorius (PPO pirkimo iniciatorius) planuodamas pirkimus turi užtikrinti, kad planuojamų pirkimų objektai, lėšų dydis ir</p>	Pasiūlymas įgyvendintas.

		<p><i>šaltiniai atitiktų Kauno miesto savivaldybės strateginio veiklos plane (toliau – SVP) nurodytą finansavimo apimtį ir paskirtį.</i></p> <p><i>PPO pirkimo iniciatorius, pavesdamas planuojamą pirkimą atlikti KMSA CPO, VIPIS dalyje „Pirkimai“, be kitos VIPIS nurodytos privalomos informacijos, turi nurodyti KMSA CPO padalinį, inicijuosiantį pirkimą. KMSA CPO padalinys, inicijuosiantis pirkimą, nustatomas pagal pirkimo objekto pobūdį, t. y. pirkimą inicijuojančiu KMSA CPO padaliniu laikomas ir VIPIS nurodomas tas KMSA CPO padalinys, su kurio nuostatuose nurodytų funkcijų atlikimu yra susijęs pirkimo objektas (pvz., jei pirkimo objektas susijęs su PPO aprūpinimu materialinėmis, transporto priemonėmis ir paslaugomis, reikalingomis jos veiklai (pastatų, patalpų remontas, baldai, buitinė įranga, telefono aparatai, telekomunikacijų ryšiai ir pan.), nurodomas Bendrijų reikalų skyrius, su informacinių technologijų, kompiuterine įranga – E. paslaugų ir informacinių technologijų skyrius, su maisto produktais – Sveikatos skyrius, su nauja pastatų, statinių statyba – Statybos valdymo skyrius ir t. t.).</i></p> <p><i>PPO pirkimo iniciatorius iki kiekvienų metų gruodžio 15 d. informaciją apie ateinančiais kalendoriniais metais planuojamas įsigyti prekes, paslaugas ar darbus, o KMSA pirkimo iniciatorius iki kiekvienų metų sausio 15 d. informaciją apie einamaisiais kalendoriniais metais planuojamas įsigyti prekes, paslaugas ar darbus pateikia VIPIS Centriniam viešųjų pirkimų ir koncesijų skyriui, t. y. parengia atitinkamai KMSA ir PPO pirkimų planus.“</i></p>	
1.2.	<p>Detaliau reglamentuoti Savivaldybės viešųjų pirkimų plano tikslinimo / koregavimo procedūros vykdymą.</p>	<p>Įsakymo 1.4.25 p. buvo pakeistas Aprašo 33 punktas, jį išdėstant taip: „33. KMSA, KMSA CPO pirkimų planas gali būti koreguojamas KMSA pirkimo iniciatoriui pateikus KMSA vadovui motyvuotą paaiškinimą (pagrindimą) inicijavimo paraiškoje arba atskirame rašte (jei plano koregavimas atliekamas anksčiau, nei pradėdama rengti inicijavimo paraišką), kodėl atsirado koregavimo poreikis ir kodėl pirkimas negalėjo būti numatytas iki kovo 15 dienos bei gavus KMSA vadovo pritarimą (pvz., rezoliuciją, pavedimą atlikti pirkimą, o tai reiškia ir pavedimą įtraukti pirkimą į pirkimų planą), išskyrus atvejus, kai tikslinama informacija (pvz., jei norima tikslinti pirkimo vertę ar Bendrajame viešųjų pirkimų žodyne, nustatytame Reglamentu (EB) Nr. 2195/2002, nurodytą kodą) gali turėti esminės įtakos kitam, jau pradėtam, pirkimui. Motyvuotas paaiškinimas (pagrindimas) nėra reikalaujamas dėl mažos vertės pirkimų.“</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendintas.</p>

		<p>Atitinkamai patikslintas Aprašo 3 priedo – pirkimo inicijavimo paraiškos, 5 punktas: „5. Ar pirkimas buvo numatytas pirkimų plane? (Jeigu buvo numatytas, nurodoma „Taip“ ir pirkimų plano paraiškos Nr. (pridedama kaip priedas), jeigu nebuvo numatytas, nurodoma „Ne“.)</p> <p>Pirkimų plano ir pirkimų suvestinės tikslinimo poreikis (Jeigu reikia tikslinti, įrašoma „Yra“, nurodomas reikalingas tikslinimas ir motyvuotas paaiškinimas (pagrindimas), kodėl atitinkamas poreikis koreguojamas ir negalėjo būti numatytas iki kovo 15 dienos. Motyvuotas paaiškinimas (pagrindimas) nėra reikalaujamas dėl mažos vertės pirkimų. Jeigu nereikia tikslinti, įrašoma „Nėra“.)</p> <p>Pirkimų planui ir pirkimų suvestinei tikslinti reikalingi duomenys (Jeigu reikia tikslinti, nurodomas papildomos (neplaninės) pirkimų plano paraiškos Nr. (paraiška pridedama.)“.</p> <p>Aprašo 3.9 punkto pakeitimu, patikslinta KMSA CPO pirkimų suvestinės apibrėžtis: „3.9. KMSA CPO pirkimų suvestinė – CVP IS priemonėmis viešai skelbiama informacija apie visus kalendoriniais einamaisiais metais planuojamus vykdyti KMSA CPO pirkimus, įskaitant centralizuotus pirkimus. Mažos vertės pirkimų įtraukti į KMSA CPO pirkimų suvestinę neprivaloma.“.</p> <p>Supaprastintų ir tarptautinių pirkimų suvestinės tikslinimo poreikis, atlikus Aprašo pakeitimą sumažėjo, palyginus su STT atliktos analizės metu nustatytu („<...> beveik pusė Savivaldybėje atliekamų pirkimų nėra įtraukiami į metinį Savivaldybės pirkimų planą“). Vertinant suvestinėje esančių tokių pirkimų skaičiaus santykį 2023-03-15 ir 2023-09-27 (pokytis pusmečio laike), iki 2023-03-15 į suvestinę neįtraukti pirkimai sudarė tik 17 proc. (tarp jų patenka ir tie, kurie vykdomi pakartotinai, po neįvykusių pirkimų). Pažymėtina, kad vertinant viešumo ir skaidrumo užtikrinimo atžvilgiu, aktuali yra būtent suvestinės informacija, o ne plano, nes su plano informacija susipažinti gali tik perkančiosios organizacijos atstovai, o suvestinė skelbiama viešai.</p>	
1.3.	Numatyti papildomas vidaus kontrolės priemonės (pvz., Savivaldybei priimtinu periodiškumu ir apimtimi atlikti pirkimų plano korekcijų pagrįstumo (būtinybės) analizę / vidaus auditą), kurios sumažintų Savivaldybės	Kaip nurodyta pasiūlymų įgyvendinimo aprašyme dėl pasiūlymo 5.1.2 punkte, Įsakymo 1.4.25 punktu buvo pakeistas Aprašo 33 punktas ir atitinkamai Aprašo 3 priedo – pirkimo inicijavimo paraiškos, 5 punktas. Šių priemonių įgyvendinimo teigiamą poveikį rodo pasiūlymo įgyvendinimo aprašyme paminėtas tikslinimų sumažėjimas. Pažymėtina, kad pirkimų plano tikslinimas	Pasiūlymas įgyvendintas iš dalies. Nenumatyta priemonių kuriomis būtų įgyvendinama bendra

	vykdomų į metinį pirkimų planą neįtrauktų pirkimų skaičių.	yra atliekamas vadovaujantis VPI, o prekės, paslaugos, darbai perkami tik esant poreikiui.	plano korekcijų kontrolė.
1.4.	<p>Reglamentuoti rinkos tyrimo atlikimo procedūrą joje numatant:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sąlygas/aplinkybes/kriterijus, kurių pagalba būtų nustatomas rinkos tyrimo poreikis, rinkos tyrimo apimtys, analizuojami duomenys, tyrimo dalyviai ir jų skaičius; - rinkos tyrimo atlikimo dokumentavimą; - pirkimo vykdytojų veiksmus, nustatčius esminius rinkos tyrimo atlikimo trūkumus. 	<p>5.1.4. Siūlymas įgyvendintas iš dalies, papildant Aprašą dėl rinkos tyrimo atlikimo dokumentavimo. Nuostatos dėl rinkos tyrimo dokumentavimo jau yra nustatytos Aprašo 38.2 papunktyje. Dėl sąlygų/aplinkybių/ kriterijų, kurių pagalba būtų nustatomas rinkos tyrimo poreikis, rinkos tyrimo apimtys, analizuojami duomenys, tyrimo dalyviai ir jų skaičius, pirkimo vykdytojų veiksmų, nustatčius esminius rinkos tyrimo atlikimo trūkumus, manome kad jie yra pertekliniai, didinantys biurokratinę našta ir apribojantys rinkos tyrimo apimtį ir (ar) duomenis ir (ar) dalyvius, jei būtų pateiktas galutinis sąrašas.</p> <p>Kaip jau nurodėme STT, Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – VPT) interneto svetainėje skelbiama, kad ji susipažinusi su STT 2022 m. gegužės 30 d. raštu Nr. 4-01-4534 „Dėl korupcijos rizikos analizės išvados viešųjų pirkimų procesuose“ pateikta Korupcijos rizikos analizės išvada VŠĮ Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės, VŠĮ Vilniaus miesto klinikinės ligoninės ir VŠĮ Utenos ligoninės viešųjų pirkimų procesuose (toliau – Išvada) ir Išvadoje VPT pateiktu rekomendacinio pobūdžio pasiūlymu siekiant sumažinti korupcijos rizikos veiksmų įtaką procesuose: „Viešųjų pirkimų tarnybai svarstyti dėl rinkos tyrimų atlikimo gairių parengimo“, atsisakė rengti rinkos tyrimo gaires. VPT atsakyme nurodoma, su kuo visiškai sutinka ir Savivaldybė, kad atsižvelgiant į tai, kad rinkos tyrimas nėra detalai reglamentuotas VPI, bei yra labiau bendrųjų gebėjimų, tokių kaip gebėjimas savarankiškai rinkti informaciją, ją analizuoti, kritiškai vertinti, gebėti identifikuoti informacijos ir žinių spragas, priimti ir pagrįsti sprendimus, juos motyvuoti, sritis, VPT artimiausiu metu nenumato rengti atskirų gairių šiuo klausimu, o pirkimo vykdytojams siūlo susipažinti su jau skelbiama informacija (VPT mokymai (Poreikių bei rinkos tyrimas), parengtos Rinkos konsultacijų (tam tikra prasme sudėtingesnė, labiau tiekėjus į procesą įtraukianti rinkos tyrimo forma) gairės) bei ja vadovautis. T.y. neįmanoma ir nėra pagrindo Apraše reglamentuoti, detalai apibūdinti visų viešuosius pirkimus atliekančių ir jų organizavime dalyvaujančių asmenų veiksmus, nes ne procedūrų perrašymas kitose tvarkose ir dokumentavimas užtikrina reikiamo rezultato pasiekimą, o tai, kad atitinkamos procedūros realiai būtų</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendintas iš dalies.</p>

		<p>atliekamos. VPT išaiškino, kad „Priklausomai nuo pirkimo objekto rinkos tyrimo apimtis ir nagrinėjami klausimai gali skirtis, todėl nėra įmanoma parengti visiems atvejams tinkančios „formos“ ar „tvarkos“, juo labiau, kad rinkos tyrimo metu turi būti siekiama išsiaiškinti pirkimo dokumentams parengti ir tinkamai pirkimo strategijai parinkti reikalinga informacija, o ne siekti užpildyti („įforminti“) kokios nors nustatytos formos dokumentą.“</p> <p>Pažymėtina, kad VPT nurodo, kad VPI nėra įtvirtinta nei rinkos tyrimo sąvoka ar procedūra, nei jos atlikimo tvarka ar privalomumas.</p> <p>Galimai netinkamai atlikti rinkos tyrimai ar netinkama (taisytina) praktika nustatoma greitai ir paprastai – negaunant pasiūlymų pirkimuose arba gavus pasiūlymus, kurie neatitinka techninėse specifikacijose, sutarties projektuose keliamų reikalavimų.</p> <p>Papildoma analizė ir vidaus kontrolė atliekama vertinant pirkimus vykdančių Savivaldybės Centrinio viešųjų pirkimų skyriaus specialistų einamųjų metų veiklos rezultatus, įgyvendinant nustatytą užduotį „viešųjų pirkimų procedūrų kokybės gerinimas“, pagal kurią Savivaldybės bei jos įstaigų įvykusių pirkimų dalis nuo visų vykdytų pirkimų, turi būti ne mažesnė nei 80 proc. T. y. neįvykusių pirkimų priežastys analizuojamos metams pasibaigus ir nurodomos tiek vadovams, tiek atitinkamų padalinių vadovams bei teikiami siūlymai tam, kad būtų tobulinama veikla sekančiais metais.</p>	
1.5.	<p>Detaliau reglamentuoti pirkimo iniciavimo rašte nurodomos planuojamos pirkimo vertės nustatymo procedūrą.</p>	<p>Nebaigtinis pirkimo vertės nustatymo šaltinių sąrašas Apraše yra nustatytas. Pavyzdžiui Aprašo 25 p. įtvirtinta: „<...> Jeigu pirkimo sutarties vertė perkant prekes ir (ar) paslaugas yra 58 000 Eur (penkiasdešimt aštuoni tūkstančiai eurų) be PVM arba didesnė, o perkant darbus –145 000 Eur (vienas šimtas keturiasdešimt penki tūkstančiai eurų) be PVM arba didesnė, pirkimo iniciatorius privalo pateikti planuojamo pirkimo lėšų dydžio pagrindimą, kuriame būtų nurodyta, kokiais šaltiniais remiantis (vieši duomenys internete (su ekrano kopijomis), tiekėjų apklausos duomenys (nurodant, kokie tiekėjai apklausti), techniniame projekte nurodyta statinio statybos skaičiuojamoji darbų kaina, ankstesnių sutarčių kainų aktualūs duomenys (nurodant sutarčių datas ir numerius) ir pan.) buvo nustatytas pirkimo lėšų dydis. Pagrindimas turi būti pateiktas pildant paraišką VIPIS (dalyje „Pastabos“ arba pridedamas kaip paraiškos priedas).“</p> <p>Aprašo 38.2 p. įtvirtinta, kad pirkimo iniciatorius, prieš prasidedant pirkimui</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendintas.</p>

		<p>„turi atlikti rinkos tyrimą, reikalingą pirkimo vertei nustatyti (išskyrus mažos vertės ir ypatingos skubos pirkimus). Rinkos tyrimų procesas paprastai apima duomenų rinkimą ir analizę. Atlikdamas rinkos tyrimą KMSA pirkimo iniciatorius (PPO pirkimo iniciatorius) pats pasirenka, kokius duomenis rinkti – pirminius (originalius duomenis, kurie renkami specialiai konkrečiam pirkimui) ar antrinius (duomenis, kurie jau buvo surinkti anksčiau ir kuriuos galima visiškai ar iš dalies panaudoti sprendžiant susidariusią problemą). Analizuojant rinkos tyrimo metu surinktus duomenis, sisteminama informacija apie rinkoje tiekėjų siūlomas prekes, paslaugas ir (ar) darbus, jų savybes ir kainas, stebimi rinkos pokyčiai. Rinkos tyrimo apimtis ir detalumas priklauso nuo perkamo objekto sudėtingumo, vertės. Rinkos tyrimas turi būti dokumentuotas ir pirkimo iniciatoriaus saugomas Aprašo 85 punkte nurodytą terminą“.</p> <p>Aprašo 3 priedo – pirkimo inicijavimo paraiškos, 2 punkto „Pirkimo techninė specifikacija“ pildymo aprašyme nustatyta, paraiškoje nurodoma informacija: „(Jeigu pridedama kaip atskiras dokumentas, nurodoma „(priedas)“ arba šioje vietoje aprašomi reikalavimai perkamam objektui. Jei numatoma pirkti statybos darbus, kurie bus vykdomi pagal techninį projektą, turi būti pateiktas techninis projektas (elektroninėmis priemonėmis), šio projekto ekspertizės aktas, kainos skaičiavimai, Kauno miesto savivaldybės administracijos (toliau – KMSA) ar pavaldžios perkančiosios organizacijos (toliau – PPO) vadovo įsakymas, kuriuo buvo patvirtintas techninis projektas. Jei perkamiems darbams neprivalomas techninis projektas, pateikiami (elektroninėmis priemonėmis) darbų kiekių žiniaraščiai, brėžiniai, schemas, darbų aprašymas ir pan. Kai perkamos paslaugos ir prekės, nurodomi perkamoms paslaugoms ir prekėms apibūdinti reikalingi duomenys.).</p> <p>Aprašo 3 priedo – pirkimo inicijavimo paraiškos, 9 punkte aprašant maksimalios pasiūlymo kainos pagrindimą, nurodoma į ką atsižvelgta nustatant kainą: „<...> (Nurodomas kainos nustatymo pagrindimas, pvz.: rinkos tyrimas ir (arba) atlikta turimų KMSA sutarčių analizė ir (ar) techninio projekto ekspertizės aktas, kt.). Pridedama preliminarį sąmatą, kurioje pateikiamas planuojamos sudaryti pirkimo sutarties orientacinės vertės skaičiavimas, atliktas atsižvelgiant į skaičiuojamąsias kainas, panašių pirkimų praktiką, rinkos ar kitus tyrimus“.</p>	
1.6.	Savivaldybės infrastruktūros objektų, kuriems privalomas techninis projektas, pirkimo kainos	Manome, kad papildomas pagrindimas nesuteiks jokios pridėtinės vertės pirkimo procedūroms, o tik didins administracinę naštą. Pažymėtina, kad išskirtinė rinkos situacija, savaime reiškia nukrypimą nuo anksčiau atliktų	Pasiūlymas neįgyvendintas.

	nustatyme įtvirtinti aiškia ir detalia statybos skaičiuojamosios kainos naudojimo tvarką.	skaičiavimų. Papildomi pagrindimai nedarys įtakos nei kainų, nei korupcijos lygiui.	Galimybė nepagrįsti sprendimo dėl kainos netaikymo sudaro sąlygas kilti piktnaudžiavimui. Pagrindimo procedūros vykdymas neturėtų būti suprantamas kaip papildoma administracinė našta, o kaip priemonė išvengti šališkų susitarimų bei piktnaudžiavimo, kyšininkavimo ar papirkimo rizikų.
1.7.	Užtikrinti, kad Savivaldybės infrastruktūros objektų, kuriems privalomas techninis projektas, pirkimai būtų inicijuojami ir pradėti vykdyti tik esant Savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintiems jų techniniams projektams.	Siūlymas įgyvendintas. Ši nuostata yra įtvirtinta Aprašo 3 priedo, Pirkimo inicijavimo paraiškos lentelės 2 punkte.	Pasiūlymas įgyvendintas.
1.8.	Savivaldybės teisės aktuose reglamentuoti Viešųjų pirkimų įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 1 punkto taikymo tvarką, kuri sudarytų sąlygas įvertinti duomenis ar tiekėjai yra sudarę susitarimų, kuriais siekiama iškreipti konkurenciją atliekamame pirkime ir spręsti dėl tokių tiekėjų pašalinimo iš pirkimo procedūros.	Pažymime, kad ši funkcija ir be atskiro reglamentavimo Savivaldybės teisės aktuose privalomai vykdoma vadovaujantis VPI 46 straipsnio 4 dalies 1 punkto nuostata. Be jau nurodytų Savivaldybės pirkimų procedūrose atliekamų veiksmų, papildomai paminėtina, kad Savivaldybė aktyviai vykdo perkančiajai organizacijai priskirtas pareigas, susijusias su tiekėjų įtraukimu į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą, kas dalinai susiję ir su VPI 46 straipsnio 4 dalies 1 punkto taikymu. Savivaldybės iniciatyva į minėtą sąrašą buvo įtraukti 3 tiekėjai.	Pasiūlymas neįgyvendintas. Pateiktas pasiūlymas susijęs ne su tipinių draudžiamų susitarimų požymių apibrėžimu, o pareigų nustatymu savivaldybės teisės aktuose, siekiant, kad ši funkcija būtų vykdoma. Pavyzdžiui, Aprašo 62 punkte nustatyta, kad „Komisija (pirkimo organizatorius)

			susipažįsta su elektroninėmis priemonėmis pateiktais pasiūlymais, pasiūlymus nagrinėja, vertina ir palygina nedalyvaujant tiekėjams", nors analogiška nuostata taip pat yra VPI 44 str. 11 d.
1.9.	Numatyti papildomas kontrolės priemonės užtikrinančias, kad visi su sutarčių keitimais dėl keičiamų kiekių (apimčių) susiję sprendimai nebūtų sukonzentruoti "vieno asmens rankose".	Siūlymą netikslinga įgyvendinti. Esamos kontrolės priemonės yra pakankamos ir sprendimai nėra sukonzentruoti „vieno asmens rankose“ – keitimo pagrįstumo priežastis vertina ir tam pritaria techninis prižiūrėtojas, projektuotojas ir t. t., vėliau ir užsakovo atstovai – atsakingas darbuotojas, skyriaus vedėjas, teisės skyriaus specialistas ir kiti specialistai nurodyti Kauno miesto savivaldybės sutarčių valdymo tvarkos apraše, patvirtintame Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. A-1213 (2021 m. rugpjūčio 3 d. įsakymo Nr. A-2740 redakcija). Sutarčių valdymo tvarkos apraše įtvirtinta, kad susitarimų dėl sutarčių, kurias pasirašė administracijos direktorius, keitimo, projektus vizuoja ne tik jų rengėjas, padalinio vadovas, bet ir tarnautojai atsakingi už: sutarties atitiktį Konstitucijai ir galiojantiems teisės aktams, kalbos taisyklingumą, taip pat (pagal sutarties pobūdį) Savivaldybės atsiskaitymus ar gautino turto apskaitą vykdyšančio padalinio vadovas ar darbuotojas, kuriam vadovo pavesta atlikti šią funkciją, Savivaldybės finansinių išteklių planavimą vykdančio padalinio vadovas ar darbuotojas, kuriam vadovo pavesta atlikti šią funkciją, padalinio, atsakingo už strateginę veiklos planavimą, vadovas ar darbuotojas, kuriam padalinio vadovo pavesta atlikti šią funkciją, už investicijas atsakingo administracijos padalinio vadovas arba darbuotojas, kuriam padalinio vadovo pavesta atlikti šią funkciją, administracijos direktoriaus pavaduotojas (pagal kuruojamą sritį)). Sutarčių valdymo tvarkos apraše taip pat nustatyta, kad visi sutartį vizavę asmenys atsako už sutarties teisingumą ir teisėtumą.	Pasiūlymas neįgyvendintas. Korupcijos rizikos analizės atlikimo metu nustatyta, kad turėdamas Savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliojimą, infrastruktūros objektų statybos / rekonstrukcijos / kapitalinio remonto darbų pirkimą iniciavusio padalinio vadovas <i>priima sprendimą dėl leidimo atlikti sutarties keitimą</i> (parašo raštą suteikiantį arba nesuteikiantį rangovui teisę atlikti sutarties keitimą), <i>derina patį pakeitimą</i> (pasirašo atliekamų / keičiamų darbų aktą) ir galiausiai <i>pasirašo</i>

		<p>Svarbu pažymėti, kad pirkimą iniciavusio padalinio vadovas ar jo darbuotojas, prižiūrintis sutarties vykdymą, geriausiai žino keitimų poreikį, ir teikiant derinti, bei patiems derinant, ar, atskirais atvejais, padalinio vadovui pagal suteiktus įgaliojimus ir pasirašant pakeitimą, prisiima atsakomybę už tokių pakeitimų būtinumą.</p> <p>STT nepateikė konkretaus siūlymo, koks būtent funkcijų atskyrimas galėtų papildyti esamą Savivaldybės modelį, kai pirkimą inicijavęs padalinys kontroliuoja jo funkcijoms vykdyti reikalingą sutartį. Savivaldybėje yra atskirti pirkimo inicijavimo, pirkimo vykdymo ir sutarties vykdymo etapai, kas užtikrina papildomą sutarties sąlygų atitikties teisės aktams kontrolę. Kiek žinoma, kitose perkančiosiose organizacijose taikomas analogiškas funkcijų pasiskirstymas.</p>	<i>susitarimą dėl sutarties keitimo.</i>
1.10.	Savivaldybės sudaromose infrastruktūros objektų statybos / rekonstrukcijos / kapitalinio remonto darbų sutartyse nustatyti aiškias nuostatas, kada sutartis gali būti keičiama, o kada rangovas turėjo ir galėjo numatyti visas su sutarties vykdymu susijusias aplinkybes, ir sutartis yra nekeičiama.	Siūlymas įgyvendintas. Savivaldybės sudaromose infrastruktūros objektų statybos / rekonstrukcijos / kapitalinio remonto darbų sutartyse yra ir buvo nustatomos aiškios nuostatos kada sutartis gali būti keičiama, o kada rangovas turėjo ir galėjo numatyti visas su sutarties vykdymu susijusias aplinkybes, ir sutartis yra nekeičiama. Sutarčių nuostatos rengiamos atsižvelgiant į pirkime naudojamą kainodarą, nustatomą pagal Kainodaros taisyklių nustatymo metodiką, patvirtintą 2017-06-28 Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1S-95 „Dėl Kainodaros taisyklių nustatymo metodikos patvirtinimo“.	<i>Pasiūlymas įgyvendintas.</i>
2. Kitos antikorporacinės pastabos			
2.1.	Neužtikrinamas tinkamas (vidaus teisės aktuose nustatytas) Savivaldybės pirkimų plano ir pirkimų suvestinės parengimas , nes Savivaldybės pirkimų planas ir pirkimų suvestinė rengiami ne kaip atskiri, o kaip vienas dokumentas, kurį Savivaldybės administracijos direktoriui tvirtinant ne savo įsakymu, o rezoliucija, tampa apsunkintas tvirtinimo procedūros atsekamumas, sudarantis palankias sąlygas kilti abejonėms dėl Savivaldybės pirkimų plano atsparumo korupcijai.		
2.2.	Galimas piktnaudžiavimas skiriant viešųjų pirkimų iniciatorius , nes Savivaldybės viešųjų pirkimų teisinis reglamentavimas nenustato kas ir kaip iš keleto ar keliolikos padalinio darbuotojų (pirkimo iniciatorių) parenka ir paskiria vieną darbuotoją (pirkimo iniciatorių), kuris priima sprendimą dėl konkretaus pirkimo poreikio nurodymo (inicijuoja pirkimą).		
2.3.	Neužtikinamas pirkimus vykdančios viešųjų pirkimų komisijos nario, kuris tuo pačiu metu yra ir pirkimo iniciatorius, nešališkumas , nes Savivaldybės nustatytas viešųjų pirkimų procesų reglamentavimas neįtvirtina nuostatų, atskiriančių viešųjų pirkimų inicijavimo ir vykdymo funkcijas.		
	<i>Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas</i>	<i>Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą</i>	<i>Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas</i>

2.1.	Užtikrinti, kad Savivaldybės pirkimų planas ir pirkimų suvestinė būtų rengiami kaip atskiri dokumentai.	Alternatyva įgyvendinama (buvo įgyvendinama ir anksčiau). Pirkimų planas (atitinkamos jo dalys) pagal VPI ir Aprašo reikalavimus perkeliama į CVPIS suvestinę.	Pasiūlymas įgyvendintas.
2.2.	Savivaldybės pirkimų planą ir jo pakeitimus tvirtinti Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu.	Patikslintame Aprašo 29 punkte (redakcija nuo 2023-03-02) nustatyta, kad „KMSA pirkimų planą DVS priemonėmis tvirtinimo žyma tvirtina KMSA vadovas ar jo įgaliotas asmuo, PPO pirkimų planą DVS priemonėmis tvirtinimo žyma tvirtina PPO vadovas ar jo įgaliotas asmuo po to, kai jį VIPIS priemonėmis suderina KMSA padalinio, kurioje atitinkama PPO, vadovas ar kitas jo paskirtas atsakingas asmuo“. Aprašo 33 punkte (redakcija nuo 2023-03-02) nustatyta, kad „KMSA, KMSA CPO pirkimų planas gali būti koreguojamas KMSA pirkimo iniciatoriui pateikus KMSA vadovui motyvuotą paaiškinimą (pagrindimą) inicijavimo paraiškoje arba atskirame rašte (jei plano koregavimas atliekamas anksčiau, nei pradėdama rengti inicijavimo paraišką), kodėl atsirado koregavimo poreikis ir kodėl pirkimas negalėjo būti numatytas iki kovo 15 dienos bei gavus KMSA vadovo pritarimą (pvz., rezoliuciją, pavedimą atlikti pirkimą, o tai reiškia ir pavedimą įtraukti pirkimą į pirkimų planą), išskyrus atvejus, kai tikslinama informacija (pvz., jei norima tikslinti pirkimo vertę ar Bendrajame viešųjų pirkimų žodyne, nustatytame Reglamentu (EB) Nr. 2195/2002, nurodytą kodą) gali turėti esminės įtakos kitam, jau pradėtam, pirkimui. Motyvuotas paaiškinimas (pagrindimas) nėra reikalaujamas dėl mažos vertės pirkimų.“	Pasiūlymas įgyvendintas.
2.3.	Nustatyti procedūrą, reglamentuojančią kas ir kaip iš keleto ar keliolikos padalinio darbuotojų (pirkimo iniciatorių) parenka ir paskiria vieną darbuotoją (pirkimo iniciatorių), kuris priima sprendimą dėl konkretaus pirkimo poreikio nurodymo (inicijuoja pirkimą).	Pirkimo iniciatorių skyrimo konkrečių pirkimų inicijavimui motyvų nurodymas, atsižvelgiant į Savivaldybėje vykdomų pirkimų kiekius, būtų perteklinis, didinantis biurokratinę naštą, tačiau akivaizdžios naudos negeneruojantis ir procedūrų efektyvumo nedindantis procesas. Kiekvieno inicijuoto pirkimo iniciatorius yra identifikuotas, nes jis pasirašo pirkimo inicijavimo paraišką ir (ar) techninę specifikaciją. Pirkimo iniciatorius kaip atsakingas asmuo žino savo pareigas ir atsakomybę, kurios įtvirtintos Apraše.	Pasiūlymas neįgyvendintas. Pažymime, kad korupcijos rizikos analizės išvadoje nebuvo siūlymo mažinti pirkimo iniciatorių skaičiaus. Atsižvelgiant į nustatytus korupcijos rizikos veiksnius, pakartotinai siūlome nustatyti pavedimus duodančių asmenų pareigą pavedimo tekste

			<p>taip pat nurodyti pirkimo iniciatorių skyrimo konkrečių pirkimų inicijavimui motyvus (atsižvelgiant į specializacijas, pareigybių aprašymus, pavadinimus ar kitas aplinkybes).</p>
2.4.	<p>Siekiant atskirti viešųjų pirkimų inicijavimo ir vykdymo funkcijas, Savivaldybės viešųjų pirkimų teisiniame reklamavime įtvirtinti nuostatas, numatančias, jog viešojo pirkimo komisijos nariu negali būti atitinkamo pirkimo iniciatorius.</p>	<p>Papildomai atkreipiame dėmesį, kad siekiant kuo racionaliau panaudoti biudžeto lėšas, t. y. tinkamai įvertinti pirkimo poreikį ir jo reikalingumą bei reikalaujamas perkamo objekto technines specifikacijas, Savivaldybės administracijos pirkimo iniciatoriai visais atvejais yra padalinių vadovai (vieni arba kartu su paskirtais darbuotojais). Todėl STT pateikto siūlymo įgyvendinimas iš esmės reikštų, kad nei vienas padalinio vadovas (nors būtent padalinių vadovai turi daugiausiai kompetencijos atitinkamose srityse) negalėtų dalyvauti Viešojo pirkimo komisijoje (toliau – VPK), kas neabejotinai neigiamai atsilieptų šios komisijos priimamų sprendimų kokybei.</p> <p>STT vertinime nurodoma, kad pateiktas pasiūlymas skirtas ne interesų konfliktų valdymui, tačiau visgi akcentuojamas nešališkumo siekis VP procesuose, kas iš esmės yra tapatu.</p> <p>Jei VPK nariais būtų skiriami ne pirkimo iniciatoriai (t. y. ne padalinių vadovai ir ne techninę specifikaciją renkę specialistai), sprendimus dėl pasiūlymų atitikties konkurso sąlygų (pvz. techninės specifikacijos) reikalavimams, tektų priimti kompetencijos pirkimo specifikacijoje neturintiems asmenims, kas neužtikrintų nei skaidrumo, nei VPĮ 17 str. nurodyto pirkimo tikslų pasiekimo ir principų laikymosi. Samdyti ekspertus Savivaldybės atliekamų pirkimų apimtims nebūtų racionalu ar įmanoma dėl didžiulio lėšų poreikio, o kitų organizacijų ekspertai nemokamai paslaugų neteikia.</p>	<p>Pasiūlymas neįgyvendintas.</p> <p>Pažymėtina, kad šis pasiūlymas skirtas ne interesų konfliktų valdymui, o funkcijų atskirymui atskiruose pirkimų etapuose. Pasiūlymas grindžiamas ne VPĮ nuostatų įgyvendinimu, o korupcijos rizikų prevencija, valdymu, siekiant kuo daugiau skaidrumo ir nešališkumo VP procesuose.</p> <p>Pažymėtina, kad iniciatorius gali teikti paaiškinimus pirkimų vykdytojams, pateikti savo nuomonę ir pastebėjimus,</p>

			reikalingus sprendimų priėmimui.
3. <i>Kitos pastabos</i>			
3.1.	Nepateikta		
	<i>Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas</i>	<i>Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą</i>	<i>Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas</i>
3.1.	Nepateikta		